

Käsitiivaliste sigimisaegsed kooslused

Sissejuhatus

Käsitiivaliste sigimisagsete koosluste seire eesmärk on levinumate nahkhiireliikide sigimisaegse arvukuse ja liigilise mitmekesisuse jälgimine. Nahkhiirte sigimisaegseid kooslusi seiratakse suviste detektorloenduste teel. Detektorloendused on kõige lihtsam viis nahkhiirte arvukuse muutuste jälgimiseks. Arvukuse muutuste põhjal hinnatakse eelkõige populatsiooni suuruses toimuvaid muutusi.

Metoodika

Kaheksas suve alguse seirekohas toimub paralleelselt mitme loendusmeetodi rakendamine. Alates 2000 aastast kasutatakse detektor-rajaloenduse (RCM, alates 1994; Masing 1998) asemel detektor-rajaloenduse modifikatsiooni (RCM-2). Kui mõlemad meetodid sisaldavad joonloendust (LC), siis viimase puhul tehakse lisaks veel punktloendust (PC).

Detektor-joonloendus LC

Detektor-joonloenduse (LC) käigus läbitakse ettenähtud marsruut e. loendusrada. Heterodüündetektori või heterodüün-ajavenitusdetektori abil registreeritakse kõik loendusrajal kohatud nahkhiired ning määratakse nende liik ja isendite arv võimalikult täpselt, kasutades ka vaatlust. Leitud loomad märgitakse väljas töökaardile. Pärast loendust arvutatakse loomade arv 50-meetrise rajalõikude kaupa (suurvidevlasel 100 m kaupa) – nii saadakse tulemus kogu raja kohta. 2000. a. alates on kaheksas iga-aastases seirejaamas kasutusel Pettersson D200-seeria detektorid (D200, D240 ja/või D240x).

Detektor-punktloendus PC

Detektor-punktloenduse (PC) käigus viibitakse kindel ajavahemik fikseeritud punktis e. loenduspunktis. Heterodüündetektori või heterodüün-ajavenitusdetektori abil registreeritakse punktloenduse kohtades leitud nahkhiired ning määratakse nende liik ja maksimaalne isendite arv detektori kuulderaadiuses võimalikult täpselt, vajadusel kasutades ka vaatlust. Leitud loomade arvud märgitakse väljas töötabelisse. Kaheksas iga-aastases seirejaamas on kasutusel Pettersson D200-seeria detektorid (D240, D240x või D200).

Kombineeritud detektor joon- ja punktloendus RCM-2

Meetodis RCM-2 kombineeritakse joonloendusele LC lisaks veel punktloendus PC 5-minutilistes punktides ehk PC5. Punktide arv rajal valitakse vastavalt kooslustele: 1) veekogu kaldal, 2) metsas või pargis, 3) majadega puistu juures. Igas seirejaamas loendatakse kokku 6—12 punktis, vastavalt biotoopide leidumisele.

Kokkuvõtvalt, kaheksas, iga-aastases suve alguse seirekohas kasutatakse rajaloenduse meetodit RCM-2 (Masing 1998, Masing 2000), kus samaaegselt kogutakse andmeid meetoditega LC ja PC5.

Kirjandus

Masing, M., Lutsar, L., Lotman, K. 1998. Monitoring bats with bat detectors in Estonia.

Masing, M., Lutsar, L., Lotman, K. 2000. Monitoring bats (*Chiroptera, Vespertilionidae*) in summer habitats in Estonia 1995-1999. Rmts: Fourth Baltic Theriological Conference, Sagadi 1999. Estonian Academy Publishers, pp. 118–130.